

Utbildningsinspektion i Annelundsskolan och Svanskogs skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Annelundsskolan och Svanskogs skola i Säfle kommun den 7 och 10 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och från Annelundsskolan och Svanskogs skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Annelundsskolan och Svanskogs skola intervjuades rektorn, lärare, elever och föräldrar. Föräldrar har också haft möjlighet och tillvaratagit möjligheten att per e-post kontakta inspektörerna. Olika lektioner i de flesta årskurser som finns på Annelundsskolan och Svanskogs skola besöktes av inspektörerna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Annelundsskolan och Svanskogs skola

Annelundsskolan	Antal elever
Grundskola	78
Svanskogs skola	Antal elever
Förskoleklass	6
Grundskola	54

Rektors ansvarområde omfattar Annelundsskolan, som ligger i Säffle tätort och Svanskogs skola som, ligger i samhället Svanskog, ca 30 km från centralorten.

Annelundsskolan byggdes i början av 1900-talet. Eleverna får undervisning i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och träslöjd i en annan skola, som ligger på gångavstånd. Skolan har lokal för textilslöjd. Skolmat får elever äta i en ganska närliggande F-3 skola, dit eleverna går dagligen. Undervisning bedrivs i årskurserna 4-6 och klasserna består av en årskurs 4, två klasser med årskurs 5, samt en klass med årskurs 6. Lärarna uppger att de arbetar i ett gemensamt arbetslag. På skolan finns en lärare som är anställd för att arbeta med elever i behov av stöd. Denne lärare är ledig under terminen och tjänsten är ledigförklarad. En av de anställda lärarna har i sin tjänst att också ge undervisning för elever i behov av stöd. Skolan har anställt två personer som arbetar som elevassistenter. En livligt trafikerad väg går strax intill skolgården, som bl.a. har en klätterställning och en fotbollsplan.

Svanskogs skola är från 1950-talet och ligger i samhället Svanskog, tre mil från centrum, några kilometer från kommungränsen till Åmål. Det har tidigare funnits ett bruk på orten, där bl.a. plywood tillverkades. Det bor ca 500 människor i samhället.

Svanskogs skola består av två våningar där klasserna F-3 och 5-6 har sina lektions-salar på första våningen och årskurs 4 på den andra våningen där också sal för textilslöjd finns. I en intilliggande byggnad bedrivs undervisning i ämnena musik, slöjd samt idrott och hälsa.

Skolmat får eleverna i lokaler som hör samman med Folkets Hus, som ligger på andra sida en väg strax intill skolan. På skolan finns två arbetslag, ett lag för F-3 klasserna och ett för årskurserna 4-6 eleverna. På skolan finns en elevassistent, och en ”klassmorfar”, som stödjer verksamheten.

Till skolan hör fotbollsplan, friidrottsanläggning och stor skolgård med lekutrymmen. Skolan har goda möjligheter att ha bra verksamhet på raster och lektioner i en intilliggande skog. Många elever åker skolskjuts till skolan. Kommer skolskjutsen fram tidigare än skolan öppnat, kan eleverna stå under ett skydd i väntan på att dörrarna till skolan låses upp. Eleverna ha möjlighet att gå in på fritidshemmet tills skolan öppnar.

Helhetsbedömning

Inspektörernas bild av verksamheterna i Annelundsskolan och Svanskogs skola domineras av intrycken att det är en traditionell verksamhet i behov av förnyelse och anpassning till de krav som ställs på dagens skola. Klassrumsarbetet präglas av att elever i de flesta klassrum sitter i raka bänkrader och utför det de blivit tillsagda av läraren. Eleverna uppger i intervjuer att de trivs i skolorna därför att skolorna är små och alla elever känner varandra. Inspektörerna uppfattar att det är en vänlig stämning i klassrummen.

Undantagsvis får eleverna ha inflytande på lektionerna. Det dominerande arbetssättet i klassrummet är emellertid sådant att läraren ger instruktioner om vad eleverna ska göra eller läsa gemensamt eller individuellt i textböcker eller i övningsböcker. Inte vid något klassrumsbesök ser inspektörerna att eleverna hjälper varandra i lektionsarbetet eller att eleverna får arbeta tillsammans.

Skolorna saknar arbetsplan. En sådan plan skulle bl.a. kunna ange hur skolan ska arbeta med ansvarsfostran och för att utveckla elevernas tillit till sin egen förmåga att arbeta självständigt eller tillsammans med andra. Vid verksamhetsbesöken och i intervjuer med eleverna kan inspektörerna inte se vilket ansvar eleverna har för sina studier eller för sin arbetsmiljö. Inspektörerna noterar att eleverna inte utmanas i undervisningen för det som ska läras och utvecklas. Eleverna har läxor men enligt uppgift från föräldrar kan det ibland vara svårt att förstå hur och varför vissa läxuppgifter ska göras.

Undervisningen måste ha sådan inriktning att nyfikenheten, utforskandet och lust att lära ligger till grund för elevernas utveckling. Skolorna saknar uppgifter om hur de ska arbeta med skolans uppdrag avseende strävansmålen.

Det är inspektörernas bedömning att de som arbetar i de båda skolorna inte har kunskap om innebörden av att arbeta i en mål- och resultatstyrd skola. Detta visas tydligast genom att eleverna exempelvis inte förstått eller inte känner till vilka mål, kort- eller långsiktiga, eleverna ska uppnå i ett ämne. Eleverna får sällan reflektera över det de lärt sig och inte heller vara delaktiga i hur undervisningen ska läggas upp för att nå de mål som finns i kursplaner och läroplaner.

Skolorna har endast i undantagsfall redovisat resultat av skolornas arbete med sitt kvalitetsarbete. På Annelundsskolan finns en enkät redovisad för hur eleverna bemöter varandra och vilka åtgärder skolan avser vidta för att förbättra resultaten. Båda skolorna har redovisat att man upprättat kvalitetsredovisningar. Dessa saknar redovisningar om vilka nationella mål man uppnått och vilka åtgärder man ämnar vidta då dessa mål inte uppnåtts.

Resultat på nationella prov i årskurs 5 visar att de flesta eleverna, men dock inte alla, vid Annelunds skola och Svanskogs skola har uppnått kravnivåerna i engelska, matematik och svenska. Skolorna kan inte redogöra för hur man redovisar resultaten i andra ämnen än engelska, matematik och svenska för elever och föräldrar. Inspektörerna finner det anmärkningsvärt att eleverna inte delgetts resultaten av de nationella proven i årskurs fem, vilket borde gjorts eftersom elev och förälder har rätt att få all information om elevens kunskapsutveckling.

Skolorna har ett värdegrundsarbete. Ingen elev som intervjuats känner sig mobbad eller utesluten. Båda skolorna har ordningsregler. På Annelundsskolan finns dessa i form av trivselregler och på Svanskogsskola finns ”grundregler”. Likabehandlingsplaner finns upprättade. Eleverna deltar i klassråd. På Annelundsskolan har man uttryckligen uttalat att man inte accepterar rasistiska uttalanden. Skolorna genomför således arbete för att fostra eleverna till demokratiska samhällsmedlemmar. Inspektörerna gör bedömningen att skolorna har goda förutsättningar att låta eleverna ta ännu större ansvar för sitt arbete i skolan. Detta kan nås genom att låta eleverna delta i dels planeringen för att nå uppsatta mål, dels att vara delaktiga i hur utvärderingar ska utformas. Detta arbete bör förbättras.

Det är inspektörernas bedömning att rektorn snarast bör utveckla arbetet för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Rektorn har ansvar för att personalen får kompetensutveckling för att förstå hur den mål- och resultatstyrda skolan ska utformas, i enlighet med läroplan Lpo 94.

Eleverna på skolorna måste ha tillgång till elevens val i enlighet med bestämmelserna. Vidare måste elever i nuvarande årskurs 6 i Svanskogs skola få rätt att uppnå målen i hem- och konsumentkunskap.

Inspektörerna bedömer, efter att ha mött eleverna i verksamhetsbesöken, i intervjuer och på raster, att Annelundsskolans och Svanskogs skolas elever är mycket trevliga och vänliga. Skolorna har således goda förutsättningar att i framtiden nå god måluppfyllelse avseende de mål som finns i kursplaner och läroplan.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen mot kursplanernas mål att uppnå för årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Åtgärdsprogram upprättas inte i enlighet med författningarna (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolorna har ingen arbetsplan för genomförandet av nationellt uppställda mål (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Elevens val erbjuds inte enligt bestämmelserna (2 kap.19 § grundskoleförordningen).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte författningarnas krav. Elever har heller inte medverkat vid utarbetandet (3-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna bör säkerställa att elever och vårdnadshavare kontinuerligt får information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanens och läroplanens mål.
- Skolorna bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot oavsett årskurs, lärare och ämne.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen. Likaså bör skolorna förbättra arbetet med att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande.
- Skolorna bör arbeta för att undervisningen i större utsträckning anpassas till elevernas olika förutsättningar och behov och tar elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper som utgångspunkt.
- Svanskogs skola bör lärarna samverka för att nå de riksgiltiga målen.
- Skolorna bör förbättra det systematiska kvalitetsarbetet.
- Svanskogs skola bör se över rutinerna för hur elever i behov av stöd får detta.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

Resultat på nationella prov i årskurs 5 år 2006 visar att de flesta eleverna, men dock inte alla, vid Annelundsskolan och Svanskogs skola har uppnått målen i engelska, matematik och svenska.

I Annelundsskolan och Svanskogs skola är andelen elever som nått målen vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 ganska likvärdiga. Av uppgifter som lämnats framgår att 92 procent av eleverna i Annelundsskolan nådde målen i svenska, 79 procent i engelska och 88 procent i matematik. I Svanskogs skola nådde 85 procent av eleverna målen i de nationella proven i svenska, 80 procent i engelska och 80 procent i matematik. I Annelundsskolan deltog 24 av 25 elever i de nationella proven. Uppgifter om hur många elever som deltog i de nationella proven i Svanskogs saknas. Elevantalet i årskurs 5 i Svanskogs skola 2006 var tio elever. Eftersom det är så få elever som ingår i åldersgruppen vid Svanskogs skola är det svårt att dra slutsatser om resultaten vid skolan enbart utifrån statistik över provresultaten.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektörernas bedömning av området är att kvaliteten är av mindre god kvalitet då skolan saknar systematisk uppföljning och analys på skolnivå av de samlade kunskapsresultaten i alla ämnen.

Uppföljning av skolans verksamhet

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppsatta mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättning för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Genom dokumentstudier och intervjuer med rektorn finner inspektörerna att skolorna följer upp varje elevs kunskapsutveckling kontinuerligt i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolorna har tillsammans med andra skolor i Säfle kommun arbetat fram bearbetningar av kursplanernas mål för varje årskurs från förskoleklassen till årskurs 6 i dessa tre ämnen.

Rektorn och lärarna uppger att enskilda elevers resultat på de nationella proven är vägledande för insatser av stöd och särskilt stöd. Dock sammanställer skolorna inte resultaten av skolans verksamhet annat än när det gäller resultaten på de nationella proven i årskurs 5. Skolan gör heller inga utvärderingar, analyser eller för gemensamma diskussioner om kunskapsresultaten i förhållande till skolans undervisning. Av intervjuer med rektorn och personalen framgår att skolan inte gör kontinuerliga uppföljningar av hur det går för Annelundsskolans och Svanskogs skola elever när de kommer till årskurs 7–9. I kvalitetsredovisningarna saknas uppgifter om kunskapsresultat i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Se vidare avsnitt 3.4.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen mot kursplanernas mål att uppnå för årskurs 5.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I utvecklingssamtalen meddelas främst elevernas sociala utveckling samt kunskapsutveckling i engelska, matematik och svenska. Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att kvaliteten är mindre god, då skolan saknar kunskapsuppföljning i samtliga ämnen för respektive elev och att skolorna behöver säkerställa att informationen om elevernas kunskapsutveckling är relaterad till de nationella målen.

Utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid skolorna samarbetar, enligt personalen och rektorn, respektive arbetslag kring bedömningar av elevens kunskaper – huvudsakligen i engelska, matematik och svenska. Inspektörerna bedömer att Annelundsskolan och Svansskogs skola bör följa upp och utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen. Skolan gör ingen kontinuerlig uppföljning eller utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i övriga ämnen.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Läraren ska genom utvecklingssamtal minst en gång per termin främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.

Skolan använder sig av en modell för utvecklingssamtal och IUP som utarbetats i Säfle kommun. Genom intervjuer med föräldrar, personal och elever finner inspektörerna att information till elev och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling huvudsakligen är inriktad på ämnena svenska, matematik och engelska. Eleverna uppger att de inte fått ta del av resultaten av de nationella proven. I vilken utsträckning informationen till elev och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling relateras till kursplanernas mål varierar mellan årskurs och lärare.

Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att elever och vårdnadshavare kontinuerligt får information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanens och läroplanens mål.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

På Annelundsskolan ser inspektörerna att eleverna får vara med och påverka lektionerna i textilslöjd. Sammantaget bör skolorna arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i mycket högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot oavsett årskurs, lärare och ämne. Skolorna bör också förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen. Likaså bör skolorna koncentrera arbetet med att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande. Lärarna måste ha kännedom om kursplanernas och läroplanens strävansmål och arbeta efter dessa. Mot denna bakgrund gör inspektörerna den sammanvägda bedömningen att området Genom-

förande av utbildningen är av mindre god kvalitet.

Läroplaner och kursplaner anger inriktningen för verksamheten

Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. Målen anger en önskad kvalitetsutveckling av skolan. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen. Strävansmålen anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de efter ålder och mognad tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Skolan har inte någon plan för hur strävansmålen ska nås. Diskussion om vad som är viktig kunskap förs enligt personalen i skolornas arbetslag. Inspektörerna bedömer att skolan bör inrikta sitt arbete mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande

Verksamhetsbesök och intervjuer med elever visar att eleverna inte har och inte heller efterfrågar inflytande över lärandet eller hur undervisningen läggs upp. Intervjuer med personalen visar att skolorna inte heller har någon gemensam plan för hur elevernas ansvar och inflytande över det egna lärandet successivt ska öka. Vidare visar verksamhetsbesök och intervjuer att eleverna oftast saknar kunskap om målen för utbildningen. Om elever inte har vetskap om kursplaners mål blir det mycket svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för de viktiga frågorna kring lärandet och undervisningens planerande. Eleverna får läxor till de flesta dagarna. En förälder ifrågasatte varför eleverna får läxor, som varken eleven eller föräldern förstod syftet med att få.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen. Likaså bör skolorna förbättra arbetet med att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande.

Utrymme för olika kunskapsformer

Det dominerande förhållningssättet under lektionerna är att lärarna ger instruktioner till elever vad de ska göra. Arbetssättet präglas av att eleverna arbetar i övningsböcker. Inspektörerna kan inte notera hur arbetet med elevernas eget skapande tillvaratas. Likaså ser inspektörerna få exempel på att eleverna får möjligheter att pröva, utforska, gestalta och reflektera över olika kunskaper och erfarenheter. Eleverna i Annelundsskolan uppger att de vid några tillfällen har fått spela teater och leka tidningsredaktion. Av intervjuer med rektorn och personalen samt av verksamhetsbesök framgår att man på skolan inte följer upp och utvärderar att undervisningen ligger i linje med kursplanernas och läroplanens mål att sträva mot.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot oavsett årskurs, lärare och ämne.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska läraren samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att samarbetet mellan lärarna i de två arbetslagen i Svanskogs skola kan utvecklas. Speciellt gäller detta mellan lärare i de lägre och i de högre årskurserna. Inspektörerna bedömer att lärar-

lagen vid Svanskogs skola bör samverka bättre i arbetet med att nå utbildningsmålen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Det finns rutiner som är gemensamma för båda skolorna, anger rektorn, för att se hur och när stöd behöver sättas in. Mellan årskurserna 6 och 7 har skolan överlämnandesamtal med elevernas nya lärare. Båda skolorna saknar system för att tidigt uppmärksamma elever som har svårigheter att nå målen. Skolorna måste förbättra arbetet med åtgärdsprogram. Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är av mindre god kvalitet.

Anpassning till varje elevs förutsättningar och behov

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

I de verksamhetsbesök inspektörerna tar del av gör elever samma sak under samma tid oavsett förutsättning och intressen. Utgångspunkt för undervisningen är oftast läroboken.

Inspektörerna bedömer att Annelundsskolan och Svanskogs skola bör arbeta för att undervisningen oavsett lärare och årskurs i större utsträckning anpassas till elevernas olika förutsättningar och behov och tar elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper som utgångspunkt.

Elever i behov av stöd

Skollagen föreskriver att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om sådant stöd fattas av rektorn. Elever som är i behov av stöd får i huvudsak detta trots att lärarna på en av skolorna uppger att eleverna inte får det stöd de har rätt till. Personal och elever vid skolorna uppger att elever i behov av särskilt stöd får stödundervisning i första hand i engelska, matematik och svenska och inom klassens ram av läraren. En förälder uppger att skolan inte har gett det stöd som eleven varit i behov av. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över

rutinerna för hur elever i behov av stöd får detta.

Upprättande av åtgärdsprogram

Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet ska omfatta elevens hela skolsituation.

Inspektörerna har tagit del av några åtgärdsprogram. Av dessa framgår inte vilka elevens behov är eller hur skolan ska tillgodose dessa samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen inte är upprättade i enlighet med författningarna.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälls demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning har verksamheten inom detta område god kvalitet trots att likabehandlingsplanerna inte uppfyller kraven i lagen. Mobbning eller annan kränkande behandling är mycket ovanligt vid skolorna och inspektörerna noterar att det finns en god gemenskap och ett vänligt klimat såväl elever emellan som mellan lärare och elever i både Annelundsskolan och Svanskogs skola. Personalen arbetar aktivt med att utveckla elevernas känsla för samhörighet och ansvar, visar respekt för individen och har ett demokratiskt förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Värdegrundsarbete

Verksamheten i skolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Skolan saknar arbetsplan för värdegrundsarbetet. I de verksamhetsbesök inspektörerna gör får eleverna sällan hjälpa varandra i skolarbetet. Rektorn anger i sin sakgranskning att hon vet att elever hjälper varandra på lektioner t.ex. förklarar för varandra. Lärarna låter eleverna göra mycket för att stärka elevernas självförtroende, anger rektorn. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet är av god kvalitet.

Likabehandling

Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare ska det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet vid skolan. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Se vidare i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling.

Vid inspektionstillfället hade båda skolorna en likabehandlingsplan, som en kurator i skolområdet varit delaktig i att upprätta på uppdrag av den förre rektorn. Skolornas likabehandlingsplaner motsvarar inte en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver då de exempelvis inte tydligt och konkret och utifrån en kartläggning av den enskilda skolans behov anger vilka åtgärder som behövs under det kommande året för att främja likabehandling och förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

De flesta elever på Annelundsskolan uppger att de känner till att skolan har en likabehandlingsplan. Föräldrarna till barn på Annelundsskolan har fått signera på en blankett, som senare lämnas till skolan, att de tagit del av likabehandlingsplanen. Eleverna vid Annelundsskolan och Svanskogs skola har inte deltagit i framtagandet av likabehandlingsplanen. Eleverna på Svanskogs skola är inte heller medvetna om att skolan har en sådan. Rektorn uppger att likabehandlingsplanerna för respektive skola ännu inte är färdigställda men att de är under utarbetande. Likabehandlingsplanerna har nyligen diskuterats i skolornas samverkansråd, uppger rektorn. Eftersom ansvaret för upprättandet av likabehandlingsplaner i kommunen inte har överlåtits till rektorn sker bedömningen av likabehandlingsplanerna i den för kommunen övergripande rapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med uppdraget. Rektorn har dock inte beslutat om lokal arbetsplan.

Rektors förtrogenhet och rektor som pedagogisk ledare

För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Rektorn har varit rektor för Annelundsskolan i endast fyra veckor. Däremot har hon varit i Svanskogs skola i ett år. Rektorn finns på plats i Svanskogs skola måndag - tisdag och på Annelundsskolan på onsdagar. Torsdag och fredag arbetar rektorn som förskollärare i en förskoleklass på Höglundaskolan, en skola som finns i verksamhetsområdet. Rektorn har inte beslutat om arbetsplan. Inspektörerna bedömer att skolan måste ha en arbetsplan för att genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Rektorn uppger att hon alltid är tillgänglig på mobiltelefon, om någon vill ha kontakt med henne från Annelundsskolan eller Svanskogs skola under torsdagar och fredagar då hon arbetar som förskollärare. Rektorn deltar i den statliga rektorsutbildningen. Lärarna säger att rektorn har förtrogenhet med verksamheten och gör successiva framsteg för att ta sitt ansvar för den pedagogiska utvecklingen. Inspektörerna bedömer att rektorn tar ansvar för den pedagogiska ledningen och har förtrogenhet med det dagliga arbetet. (Se vidare kommunrapporten).

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Rektorn har förvärvat pedagogisk insikt genom att arbeta som förskollärare. Lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetensutveckling är av mindre god kvalitet därför att de som arbetar i skolan inte har tillräcklig insikt om gällande bestämmelser.

Insikter i de författningar som styr

Kommuner och landsting ska enligt skollagen se till att lärare, förskollärare och fritidspedagoger som undervisar har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen.

Lärarna har inte insikter om gällande bestämmelser t.ex. syftet med elevens val eller läroplanens och kursplanernas strävansmål.

Inspektörerna bedömer att lärarnas kännedom och insikter om kursplanernas och läroplanens strävansmål måste förbättras. (Se vidare kommunrapporten).

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,

16 (18)

- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Tillgången till läromedel, pedagogiskt material och andra hjälpmedel möjliggör för eleverna att få en tidsenlig utbildning. Dock har verksamheten inom detta område enligt inspektörernas sammanvägda bedömning mindre god kvalitet beroende på att elever inte har tillgång till elevens val och ämnet hem- och konsumentkunskap.

Tillgång till utbildning

Undervisning i hem- och konsumentkunskap har inte delgetts elever i nuvarande årskurs 6, enligt uppgifter från eleverna i Svanskogs skola. Under årskurs 2 fick eleverna, enligt rektorn, viss undervisning i hem- och konsumentkunskap. I Svanskogs skola planerar man att under vårterminen i årskurs 5 från och med detta läsår anordna undervisning i hem- och konsumentkunskap, uppger rektorn. Inspektörerna bedömer att undervisning måste anordnas i ämnet hem- och konsumentkunskap så att eleverna får möjligheten att uppnå målen i ämnet före utgången av årskurs 5. Inspektörernas bedömning stannar vid detta påpekande eftersom eleverna nu ska få undervisning i ämnet fr.o.m. årskurs 5.

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Intervjuer med rektorn, personal och elever visar att skolorna inte erbjuder elevens val i enlighet med bestämmelserna. I Annelundsskola får eleverna endast möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i det som skolan kallar kärnämnen d.v.s. engelska, matematik och svenska. I elevintervjuer uppger eleverna i Svanskogs skola att de har elevens val genom "att de får göra vad de vill". I sexan kan man få hoppa höjd eller spela King, som är en utomhuslek. Enligt eleverna liknar elevens val mer klassens roliga timme. En elev uppger att innan man får göra elevens val måste man ha städat lådan och också gjort sådant man ligger efter med.

Inspektörerna bedömer att skolorna måste vidta åtgärder så att eleverna får tillgång till elevens val i enlighet med bestämmelserna.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Kvalitetsredovisningarna saknar uppgifter om vilka nationella mål eleverna har uppnått. Inspektörerna får varken i intervjuer eller genom verksamhetsbesök uppfattning av hur skolorna arbetar med uppföljning och utvärdering i olika ämnen eller med måluppfyllelse av kursplanernas och läroplanens mål d.v.s. hur skolan arbetar med sitt eget kvalitetsarbete. Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning har verksamheten inom detta område mindre god kvalitet beroende på brister i skolornas kvalitetsredovisningar och avsaknaden av systematik i kvalitetsarbetet.

Systematiskt kvalitetsarbete

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

Som tidigare nämnts saknas en lokal arbetsplan vid skolorna och arbetslagen bedriver inget gemensamt kvalitetsarbete. Det förekommer att skolorna genomför utvecklingsarbete, t.ex. läs- och skrivutveckling för elever som behöver stöd och som syftar till kvalitetsförbättringar, men skolan redovisar inte hur dessa arbeten följs upp, utvärderas eller vilka slutsatser skolan drar för det framtida arbetet. Inspektörerna får varken i intervjuer eller genom verksamhetsbesök uppfattning av hur skolorna arbetar med uppföljning och utvärdering. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra systematiken i sitt kvalitetsarbete.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning nationella mål för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Skolans kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig per-

sonal och elever.

Vid skolorna har upprättats kvalitetsredovisningar, som dock inte innehåller uppgifter om vilka nationella mål eleverna har uppnått. Inspektörerna kan konstatera att Annelundsskolan och Svansskogs skola inte redovisar bedömningar av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och inte gett någon redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Inspektörerna noterar att kunskapsresultaten i årskurs 5 i övriga ämnen än engelska, matematik och svenska inte redovisas, följs upp eller utvärderas i kvalitetsredovisningen vid någon av skolorna. Se avsnitten 1.1 och 1.2. Intervjuer med elever visar att de inte medverkar i utarbetandet av kvalitetsredovisningarna. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna inte uppfyller författningarnas krav och att eleverna inte har medverkat vid utarbetandet..

2008-02-11 Göteborg

Leif Aljered

Sven-Olof Lundin